

Dél-afrikai környezet, új(-zélandi) adalék, amerikai matéria

Négy évvel ezelőtt a dél-afrikai Neill Blomkamp egy egészen különös rövidfilmmel tűnt fel a mozgókép univerzumában. *Alive in Joburg* címen látott napvilágot eredeti ötlete, mely mozirajongók ezreit érintette meg, s az alig hat perces filmecske felkeltette Peter Jackson érdeklődését is. Az új-zélandi nagykutya szárnyai alatt készült el az első nagyjátékfilmje, a *District 9*.

Középfölde helyett azonban most Dél-Afrikában járunk, ott bűzlik valami. A '80-as években Johannesburg felett titokzatos űrhajó „landol”. Életjelet nem ad, így az emberek lyukat vágnak rajta, ahol megdöbbenő látvány tárul szemük elé. Rengeteg idegen lényre bukkannak, melyek meggyengülve, éhezve, betegen vesztegelnek a gigászi légi-járművön. Katonai területre szállítják őket, elkülönítve a metropolis lakosságától. Azonban ez csak átmeneti állapot, a helyiek tiltakozása és elégedetlensége miatt a kormány több éves halogatás után az MNU-t (Multifunkcionális Egyesület) bízza meg egy „igen komplex és kifinomult hadművelettel”, melynek célja a *garnélarákok* áttelepítése. A földönkívüliek megítélését – s részben az életmódjukat is – jól szimbolizálja e lekicsinylő kifejezés. Feltételez némi guberálást, kukázást, s bizony, az életkörülményeik is leginkább egy nyomornegyedek jelképeznek. A kitelepítés előtt figyelmeztetést intéznek az idegenekhez, melynek lebonyolításával főhősünket, Wikus Van De Merwét (Sharlto Copley, a *The A-Team* újragondolásában ő alakítja majd Murdockot) bízzák meg. Wikus aktatologató hivatalnok, egy csinovnyik, akit az apósa nevezett ki területi tisztté. Lelkesedésben nincs hiány, többedmagával járja végig a vályogépületeket, és figyelmezteti az ott lakókat az együttműködés megtagadásával járó retorzióra. S ha már ott jár, miért ne nézne körül? Az államgépezet ezen apró fogaskereke kéremkedve utasít rendre bárkit (légierővel a háta mögött), ha úgy érzi, hivatali posztjában sérelem érte. Nevetve segíti a garnélarákoztások lakóit szép, hosszú álomba, viccelődő szavak kíséretében („Hallják ezt? Hallják ezt a patogást? Majdnem olyan, mint a popcorn”), míg túlzott kíváncsisága meg nem bosszulja magát...

Wikus jellemfejlődését az események váratlan fordulata mellett több mellékszál és -szereplő árnyalja. Az idegenek sorsával összeforr az ő személyes útja is. Megfertőződik, s egy elképesztő mutáció folyamán az üldözők oldaláról átcsusszan az üldözöttek terefelére. A biotechnológia számára milliárdokat hozna az aktakukac teste, feldarabolva. A kereskedelmi-katonai szervezet kezéből azonban rendre kicsúszik, pedig válogatott szakemberek loholnak a nyomában, Koobus ezredes irányítása alatt. A tisztogatások során egy kellemes női hang a következőkkel altat: „Ha idegenekkel van dolgod, légy udvarias, de határozott. És sose feledd, hogy egy mosoly mindig olcsóbb egy golyónál.” Míg a katonaelem imigyen vall az egyik földönkívülinek: „...egy garnélarák, egy golyó. El se

hiszem, hogy engem ezért fizetnek. Imádom végignézni, ahogy meghaltok...” Zseniális karakter. Akárcsak a fenyegetett Christopher Johnson, vagy csöppnyi fia. S az a megtört tekintet... Helyzetüket nehezíti az elkülönített körzet területén tevékenykedő nigériai bűnszövetkezet feje is, aki magának követeli a zsákmányt, mivel időközben kiderül, általa működtetni lehet az egyébként használhatatlannak vélt, idegenektől kicsalt szuperfegyvereket, melyek csak *garnélarák* kezében „szólalnak meg”. Obesandjo embereinek az ábrázolása és azok tevékenysége (fegyverkereskedelem, kannibalizmus, prostitúció) kiverte a biztosítékot a nigériai kormánynál. Nem véletlenül. Akad még itt áthallás bőven. Apartheid, idegengyűlölet, kizsákmányolás, tiltott kísérletek...

A burkolt társadalomkritika és az egészen jól vezetett drámai szál mellett a film erősségei közé tartozik a változatos történetmesélési minta. Áldokumentumként indul, s később is vissza-visszatér e formához, (kevésbé) érintettek nyilatkoznak az eseményekről, tudósítások színezik a sztorit, majd a sci-fi elemeit ölti magára az alkotás, hogy aztán egy szokatlan akcióba torkolljon ez a különös egyveleg. Kézikamerás felvételek satírozzák át a filmszalagot pár perc erejéig és remekbeszabott vizuális effektek tarkítják a vásznon látottakat. Zavaró lehet a sok elvarratlan szál, vagy a logikai bukfcencnek tűnő megoldások tömkelege, elhamarkodott kijelentésekkel azonban ne ítélkezzünk. Többet rejt e mozi, mint amit az ember elsöre ki tud hámozni belőle. A kérdés: akarja-e? A folytatás nem kérdéses. Mi várható (előzmények 3D-ben?), és mikor? Christopher Johnson szavaival: „Három év. Megígérem.” 2012. Újabb világvége? 10-es terv a világúrból...

BA: *SPEV*, audiovizuális performansz, Školska 28 Galéria, Prága, 2009.

